ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΡΟΝΟΙᾼ

ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΥΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ Η΄. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1918. ΑΡΙΘ. 170

Η ΧΑΡΜΟΝΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΝ

Ἀνὰ τὸ ἰοστέφανον Ἄστυ οἱ κώδωνες πάντων τῶν ναῶν χαρμοσύνως ἠχοῦσιν, ὁ λαὸς ἐκχύνεται εὐρέως εἰς τὰς πλατείας καὶ τὰς ὁδοὺς κατὰ ἐπάλληλα κύματα, ἀγαλλίασις διαχύνεται εἰς ἁπάντων τὰ πρόσωπα, ἐν ταῖς ἰαχαῖς δὲ τῆς παλλαϊκῆς χαρμονῆς καὶ τοῖς ἀναφωνήμασι τοῦ θριάμβου οἱ πάντες ἐναγκαλίζονται ἀλλήλους καὶ διαμείβουσι τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἐκχειλιζούσης χαρᾶς. Εὐαγγέλια πολυπροσδόκητα ἐκ τοῦ μετώπου τῆς Μακεδονίας, ἔνθα μετὰ τῶν λοιπῶν εὐγενῶν Συμμάχων οἱ γενναῖοι ἡμῶν υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ μετ᾽ ἀφθάστου αὐταπαρνήσεως συμμάχονται τὸν τοῦ δικαίου ἀγῶνα κατὰ τῶν κακοπίστων ἐκείνων ἐχθρῶν τῆς ἡμετέρας φυλῆς, οἵτινες ἐπὶ αἰῶνας ἀδικοῦντες, δολιευόμενοι καὶ πρὸς πᾶν ὅσιον ἀσεβοῦντες δὲν ἔδωκαν τοῖς βλεφάροις αὐτῆς νυσταγμὸν καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις, εὐαγγέλια θριάμβου τῶν δικαίων κατὰ τῶν ἀδίκων, τῶν εὐθέων κατὰ τῶν ἀνειλικρινῶν, τῶν ἀθῴων κατὰ τῶν ἁρπάγων, τῶν δολίων καὶ τῶν σφετεριστῶν, εὐαγγέλια θεόπεμπτα χαρμοσύνως ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἀστραπιαίως μέχρι τῶν ἐσχατιῶν μεταδίδονται περὶ τοῦ τέρματος τοῦ ἀργαλέου Μακεδονικοῦ ἀγῶνος διὰ τῆς ὁλοσχεροῦς καὶ ἀμετακλήτου ταπεινώσεως τῆς βουλγαρικῆς ὀφρύος. Οἱ Βούλγαροι κατὰ κράτος ἡττηθέντες τὸ δεύτερον ἐντὸς πενταετίας, παρὰ τὸ διαβοηθὲν κραταιὸν καὶ ἀήττητον τῶν ἀνταξίων

αὐτῶν συμμάχων των, ἐξελιπάρησαν ἀνακωχήν, δεχθέντες δ' ἀσυζητητεὶ τοὺς ὅρους τοῦ συμμαχικοῦ συνδυασμοῦ τῆς Συνεννοήσεως, ἐκκενοῦσι τὴν πολυπαθῆ Μακεδονίαν, παραδίδουσιν αὐτὴν εἰς τοὺς δικαιούχους Ἕλληνας καὶ Σέρβους, καὶ τεταπεινωμένοι καὶ συντετριμμένοι ἀπέρχονται εἰς τὰ ἴδια.

Ἡ πρωΐα τῆς παρελθούσης Δευτέρας θὰ παραμείνῃ ἀξιομνημόνευτος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Οἱ πιστεύοντες εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν, τὴν μὴ ἀνεχομένην ἐπὶ μακρὸν τὴν τοῦ ἀσεβοῦς ἔπαρσιν, διαβλέπουσιν ἐν τῷ Μακεδονικῷ θριάμβῳ τὴν ἀρχὴν τοῦ εὐοιώνου διὰ τὸ δίκαιον τέλους τοῦ τρομεροῦ τούτου παγκοσμίου πολέμου. Μικρὸν ὅσον, καὶ οἱ γαυριῶντες ταπεινωθήσονται εὐτελεῖς, οἱ γαμψοὶ αὐτῶν ὄνυχες θὰ ἀποκοπῶσι, τὰ βουλιμιῶντα αὐτῶν στόματα θὰ φιμωθῶσι καὶ θὰ διδαχθῶσι διὰ παντὸς ὅτι Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. Τὸ αἷμα τῶν δικαίων βοᾷ πρὸς τὸν οὐρανόν· ἐκεῖ, ἐν τοῖς ὑψίστοις, ἀγρυπνεῖ ὁ Παντεπόπτης καὶ Ἐκδικητής, ὁ μόνος γινώσκων τῶν ἐκδικήσεων τοὺς καιροὺς καὶ ἐνεργῶν τὴν ματαίωσιν τῶν σχεδίων τῶν τὰ κακὰ βουλευομένων.

Χαρῶμεν λοιπόν, ἀδελφοί, τὴν χαρμονὴν τῶν δικαίων. Μητέρες καὶ ἀδελφαὶ καὶ σύζυγοι, ἀπαλείψατε τὰ δάκρυα τοῦ πόνου, στενάξατε τὸν στεναγμὸν τῆς ἀνακουφίσεως, μειδιάσατε τὸ μειδίαμα τῆς φερέλπιδος προσδοκίας τοῦ ἐγγίζοντος εὐτυχοῦς τέλους.

Ὁ Κύριος εἶναι σύμμαχος τῶν δικαίων καὶ στεφανοῖ τοὺς πόνους αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα.

ΟΜΙΛΙΑ ΣΥΝΤΟΜΟΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ Β' ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ

Δὲν ὑπάρχει μεγαλειτέρα ἀφροσύνη ἀπὸ τὸ νὰ δεχθῇ τις μέγα καὶ ἐξόχως εὐεργετικὸν κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ὅμως νὰ κρατῇ ἄχρηστον ὄχι μόνον διὰ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν του. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ μέγιστον καὶ εὐεργετικώτατον κεφάλαιον ἐξ ὅσων δύναται νὰ ἀξιωθῇ ὁ ἄνθρωπος, ἡ παραμέλησις καὶ ἡ ἀχρηστία τοῦ κεφαλαίου τούτου εἶναι ἡ μεγίστη μωρία, ἀλλὰ καὶ ἡ μεγίστη συμφορὰ καὶ ζημία τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Ἀπὸ τοιαύτης ἀνοησίας καὶ βλάβης ἐζήτησεν ὁ Παῦλος νὰ προφυλάξῃ τοὺς συγχρόνους του χριστιανοὺς τῆς Κορίνθου. Καὶ τί τοῖς εἶπε; «*Παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς*». Δηλαδή: παρακαλῶ νὰ μὴ ἀφήσητε ἀνωφελῆ καὶ ἄχρηστον εἰς τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν καὶ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν σας τὴν θείαν χάριν, τὴν ὁποίαν ἐλάβετε. Ἐπειδὴ δὲ αἱ συμβουλαὶ καὶ αἱ παρακλήσεις τοῦ ἀποστόλου ἐλέγοντο μὲν ἐξ ὡρισμένης ἀφορμῆς, ἀλλ' ἐνέχουν καὶ καθολικὸν χαρακτῆρα καὶ ὡς τοιαῦται ἀπευθύνονται πρὸς ὅλους τοὺς χριστιανοὺς παντὸς χρόνου καὶ παντὸς τόπου, καὶ ἡ παράκλησις αὕτη πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀπευθύνεται καὶ πρὸς ἡμᾶς.

Ἀνήκοντες εἰς τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν διὰ τοῦ βαπτίσματος, διὰ τῆς πίστεως ἡμῶν καὶ τῆς ὁμολογίας, ἔχομεν τὴν δωρεὰν τῆς θείας χάριτος. Ἀλλ' ἓν κεφάλαιον τότε ὠφελεῖ, ὅταν τίθηται εἰς συνετήν, σκόπιμον, δραστηρίαν καὶ καρποφόρον χρῆσιν. Ἄλλως, ἐὰν μείνῃ ἀνενέργητον διὰ τῆς ἀδρανείας τοῦ κατόχου του, ἢ σπαταληθῇ διὰ τῆς ἀνοήτου χρήσεώς του, τότε ἡ δωρεά του ἔγεινεν «εἰς τὸ κενόν», δηλαδὴ ἀνωφελῶς καὶ ματαίως. Τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ καὶ ὡς πρὸς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Μακάριος εἶναι ὄχι ἁπλῶς ὅστις ἠξιώθη νὰ τὴν λάβῃ, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν λῆψιν ἐφρόντισε καὶ νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ.

Ἔγεινε τοῦτο; Ἡ χάρις καὶ παραμένει καὶ αὐξάνει. Ἐὰν ὅμως παραμεληθῇ, δύναται νὰ φθάσῃ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεός, ἐξαντλῶν τὴν μακροθυμίαν του, θὰ ἀποσύρῃ ἐντελῶς τὴν δωρεάν του ἀπὸ τὸν πεπωρωμένον καὶ ἀμετανόητον.

Τί συμβαίνει ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν; Ἐλάβομεν τὴν χάριν. Τὴν ἐφυλάξαμεν καὶ τὴν ἐχρησιμοποιήσαμεν καὶ ἐξακολουθοῦμεν νὰ τὴν χρησιμοποιῶμεν; Ἢ μήπως τὴν παρημελήσαμεν ἀμέσως; Ἢ μήπως, μετὰ προσωρινὴν χρῆσιν, τὴν ἐλησμονήσαμεν κατόπιν καὶ τὴν ἀφήσαμεν ἀχρησιμοποίητον;

Θὰ ἠπατώμεθα, ἐὰν ἐλέγομεν: οὔτε τὸ βάπτισμα ἠρνήθημεν, οὔτε τὴν πίστιν ἀπεκηρύξαμεν, οὔτε τὰ θρησκευτικά μας καθήκοντα διεκόψαμεν, οὔτε κακοῦργοι ἐγίναμεν· ὥστε ἡ θεία χάρις δὲν εἶναι κενὴ εἰς ἡμᾶς.

Δὲν χάνει κανεὶς τὴν ψυχήν του μόνον ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς αὐτῆς. Καὶ ἡ θεία χάρις δὲν ἐγκαταλείπει μόνον τοὺς κα-

κούργους τοῦ ποινικοῦ νόμου τῆς Πολιτείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἁμα τωλοὺς ἐκείνους, οἵ ὁποῖοι, προσηλωμένοι εἰς τὰ ἐγκόσμια, δοῦλ τοῦ χρήματος, τῆς ὑπερηφανείας, τῆς ὑλικῆς ἀνέσεως καὶ ἀπολα σεως, παρημέλησαν τὴν πνευματικήν των μόρφωσιν, ἐμόλυναν τ χριστιανικὸν χιτῶνά των, χωρὶς δὲ νὰ μετανοήσουν σπουδαίως κ νὰ προχωρήσουν ἐπὶ τῆς θεαρέστου ὁδοῦ τῶν εὐαγγελικῶν ἀντιλ ψεων καὶ καθηκόντων, ἔζησαν καὶ ἀπέθανον ἐν ταῖς ἁμαρτίαις τα

Οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἐπιτρέπουν τὴν ἀνάκλησιν τῆς δωρεᾶς λόγ ἀχαριστίας. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι καὶ εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεο Ἀνέχεται, μακροθυμεῖ, περιμένει καὶ παραβλέπει πολλὰ καὶ ἐπὶ πολ χρόνον· ἀλλ᾽ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ νὰ ἀνανήψωμεν καὶ νὰ χρησιμοποι σωμεν τὴν θείαν χάριν μᾶς βαρύνει πάντοτε ὑπευθύνως. Καὶ ἡ ε θύνη μας εἶναι νὰ ὑψωθῶμεν ὑπὲρ τοὺς ἁμαρτωλούς, νὰ διακριθ μεν ἀπ᾽ αὐτῶν διὰ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς μας, νὰ προσπαθήσωμ ἂν ὄχι ὅσον ὁ Παῦλος, πάντως ὅμως καθὼς αὐτός, ὅπως γίνωμ καὶ ἡμεῖς μιμηταὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ καταστῇ δυνατὸν νὰ λεχθῇ κ περὶ ἡμῶν ὅτι ζῶμεν ὄχι κατὰ τὰς ἀρεσκείας μας, ἀλλὰ κατὰ τ ἀρέσκειαν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ εὐθύνη αὕτη δὲν παρακάμπτεται μὲ τὸ νὰ ἐζήσαμεν κα τρόπον, ὅστις ἐξησφάλισεν εἰς ἡμᾶς τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπω Ἡ ὑπόληψις αὕτη ἔχει ἀξίαν μόνον ὅταν εὑρίσκεται εἰς συμφωνί μὲ τὸ κριτήριον τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ὅμως κατεκτήσαμεν καλὴν θέσιν τῇ κοινωνίᾳ, διότι τὴν ἠπατήσαμεν, ἢ διότι ἡ κοινωνία αὕτη εἶχ ἰδικόν της κριτήριον, ἀντίθετον πρὸς τὸν θεῖον νόμον, οἱ ἄνθρωπ δύνανται νὰ μᾶς κάμνουν ὑποκλίσεις, νὰ μᾶς περιβάλλουν μὲ τιμ καὶ μὲ ἐγκώμια, ἀλλ᾽ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία διακρίνει τὴν ἀν ξιότητά μας, ἀποσύρεται καὶ μᾶς ἀπογυμνώνει.

Ἀπὸ τί μᾶς ἀπογυμνώνει; Ἀπὸ τὴν θείαν προστασίαν, τὴν θεί ἀνοχήν, τὴν θείαν συγκατάβασιν. Καὶ τότε συμφορὰ εἰς ἡμᾶς, ὁποῖοι ἐλάβομεν τὴν χάριν, ἀλλὰ τὴν ἀπεδιώξαμεν, διὰ νὰ μᾶς κατ λάβῃ ἡμέραν τινὰ ἡ θεία δικαιοσύνη.

Τί λοιπὸν ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν; Νὰ προσέξωμεν μήπως ἡ χ ρις αὕτη ἀποβῇ «εἰς κενὸν» διὰ τῆς ῥαθυμίας μας καὶ τῶν ἁμα τιῶν μας· νὰ προσέξωμεν ὅπως τὴν καταστήσωμεν σταθερὸν κτῆ μας καὶ πολύτιμον ἐνεργὸν κεφάλαιον, χρησιμοποιοῦντες αὐτὴν κα

τὰς ὁδηγίας τοῦ Εὐαγγελίου, πρὸς ἰδικήν μας σωτηρίαν, πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς ἀγάπην τοῦ πλησίον.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΣΟΥ

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀγαποῦν τὰ βιβλία. Εἶναι οἱ ὀκνηροί, οἱ ἀφιλομαθεῖς, οἱ νομίζοντες ὅτι στενοχωροῦν τὸν νοῦν των ἐὰν ἐγκύψουν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ εἰς τὴν μελέτην, οἱ ἐπιπόλαιοι καὶ οἱ ἐλαφροί. Δὲν φθάνει μέχρι τῆς γνώσεώς των ἡ ἐργασία καὶ ἡ πεῖρα τῶν ἄλλων· εἶναι ὡς νὰ ζοῦν χωρὶς ἐπικοινωνίαν μετ᾽ οὐδενός, μὴ θέλοντες δὲ νὰ μάθουν εἶναι πάντοτε ἀμαθεῖς.

Ἄλλοι πάλιν ἀπὸ παράδοξον ματαιοδοξίαν ἀγοράζουν καὶ ἀποκτοῦν βιβλία πολλά, τὰ δένουν μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν καὶ πολυτέλειαν πολλάκις, κατασκευάζουν ὡραίας βιβλιοθήκας καὶ τὰ τοποθετοῦν εἰς αὐτὰς μὲ ζηλευτὴν τάξιν καὶ εὐπρέπειαν, ἀλλ᾽ οὐδέποτε τὰ ἀνοίγουν διὰ νὰ τὰ ἀναγνώσουν. Ἁπλῶς τὰ ἐπιδεικνύουν μὲ περισσὴν αὐταρέσκειαν εἰς τοὺς φίλους καὶ καυχῶνται ἐνώπιόν των ὅτι ἔχουν εἰς τὴν βιβλιοθήκην των τὸ δεῖνα καὶ τὸ τάδε βιβλίον χρυσοδεμένον. Ἠγόρασαν τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν καὶ πολυμαθῶν καὶ πεπειραμένων καὶ ἀντὶ νὰ φωτισθοῦν καὶ νὰ διδαχθοῦν ἐξ αὐτῆς, τὴν ἔκλεισαν εἰς τὰ κιβώτιά των καὶ ἀρκοῦνται νὰ ἔχουν ἁπλῶς τὴν κλεῖδα εἰς τὸ θυλάκιά των. Ὁ Οἰνοπίδης ἰδὼν μίαν φορὰν νεανίσκον νὰ ἀγοράζῃ βιβλία πολλά, τῷ εἶπε: «μὴ ἐν τῇ κιβωτῷ, ἀλλ᾽ ἐν τῷ στήθει»· μὴ τὰ ἀγοράζῃς δῆλα δὴ διὰ νὰ τὰ κλείσῃς εἰς τὸ κιβώτιόν σου, ἀλλὰ μελέτα αὐτὰ καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν γνῶσιν κλεῖσε εἰς τὸ στῆθός σου, κάμε κτῆμα τῆς διανοίας καὶ τῆς ψυχῆς σου τὰ ἐξ αὐτῶν διδάγματα. Καὶ οἱ τοιοῦτοι, ὡς καὶ οἱ πρῶτοι, παραμένουν πάντοτε ἀμαθεῖς.

Ἀντιθέτως πρὸς τὰς δύο ταύτας κατηγορίας τῶν ἀμαθῶν ὑπάρχουν οἱ φιλομαθέστατοι ἄνθρωποι. Οὗτοι ἀπὸ δίψαν πολλῶν γνώσεων καὶ πολλὰ βιβλία ἀποκτοῦν καὶ ἐπιδίδονται ἀπλήστως εἰς τὴν ἀνάγνωσίν των. Οὗτοι γίνονται πολύπειροι καὶ πολυμαθεῖς μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀδιακρίτως οἱονδήποτε βιβλίον ἀναγινώσκοντες καθιστοῦν τὸν νοῦν των ἀποθήκην γνώσεων πολλῶν μέν, ἀλλ᾽ ἀσυναρ-

τήτων, ἀτάκτων, ἀσυστηματοποιήτων, καὶ ὠφελίμων καὶ ἀνωφελῶν, πολλάκις δὲ καὶ ἐπιβλαβῶν. Ὁ νοῦς των ὁμοιάζει πρὸς ἀποθήκην παντοίων καὶ ἀνομοίων ὑλικῶν ἐρριμμένων χωρὶς τάξιν, χωρὶς σύστημα, χωρὶς σκοπόν. Ἀπὸ τὴν ἄτακτον αὐτὴν πολυαναγνωσίαν ὁ νοῦς τῶν τοιούτων ἀνθρώπων δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ συγκρατήσῃ τι τὸ συνολικόν, τὸ ἀπηρτισμένον, τὸ πλῆρες· εἰς τὸ χάος δὲ αὐτὸ τῶν πολυειδῶν, ἀνομοειδῶν καὶ συμπεφυρμένων γνώσεων χάνουν τὸν ὀρθὸν καὶ πρέποντα προσανατολισμόν, ὅ τι δὲ μανθάνουν εἶναι ἀτελὲς καὶ ἀνάπηρον καὶ χωλόν. Ὅ τι λοιπὸν γνωρίζουν ἀποτελεῖ γνῶσιν ἐπιπολαίαν, ἀστήρικτον καὶ ἀθεμελίωτον.

Ἡ τοιαύτη κατηγορία τῶν ἀνθρώπων εἶναι χειροτέρα καὶ ἐπικινδυνοτέρα τῶν δύο προηγουμένων. Διότι ἐκεῖνοι μὲν ἐκ φυγοπονίας καὶ ἀφιλομαθείας μὴ ἔχοντες γνώσεις, δὲν δύνανται νὰ ἐπιδείξουν πολυμάθειαν, εἶναι φανερὰ ἀμαθεῖς καὶ δὲν ἔχουν τὴν ἀξίωσιν ἐπ᾿ οὐδενὸς νὰ ἀσκήσουν οἱανδήποτε ἐπιρροήν· ἐνῷ οὗτοι, βιβλιοφάγοι ὄντες καὶ νομίζοντες ὅτι ὁ ἐγκέφαλός των εἶναι θησαυρὸς γνώσεων, ἐπαίρονται διὰ τὰς γνώσεις των, ἐπιδεικνύουν τὴν δῆθεν σοφίαν των εὐκαίρως ἀκαίρως εἰς τοὺς γνωρίμους καὶ τοὺς ἀγνώστους, οἱ δ᾿ ἀκροαταί των, ἐκλαμβάνοντες αὐτοὺς ὡς σοφοὺς καὶ πεπειραμένους, ἀναγνωρίζουν εἰς αὐτοὺς κῦρός τι καὶ αὐθεντίαν, τοὺς ἐκλαμβάνουν ὡς τοὺς μόνους ἁρμοδίους νὰ εἴπουν γνώμην διὰ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ζήτημα, τὰ δ᾿ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης ἀπάτης βεβαίως εἶναι πάντοτε δυσάρεστα καὶ ἐπιβλαβῆ. Ἂν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς ἐπιπολαίας καὶ ἀτελοῦς καὶ χωλῆς πολυμαθείας τῶν τοιούτων ἀποσπάσῃς τὸ προσωπεῖον τῆς σοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, ὑπὸ τὸ ὁποῖον παρουσιάζονται ἐν τῇ κοινωνίᾳ, θὰ ἀποκαλύψῃς τὴν πραγματικὴν μορφὴν τῆς ἡμιμαθείας, ἀλλοίμονον δ᾿ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι, ὑπὸ τῶν ἡμιμαθῶν παρασυρόμενοι, παραπείθονται ὑπ᾿ αὐτῶν καὶ καθιστάμενοι ὑποχείριοί των προσδένονται εἰς τὸ ἅρμα των. Ἡ ἡμιμάθεια εἶναι μάστιξ τῆς ἁπλοϊκῆς καὶ ἀφελοῦς κοινωνίας καὶ τὰ μέγιστα ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς λαούς. Ἐνώπιον τῶν ἡμιμαθῶν οἱ ἀμαθεῖς χάσκουν ἀποθαυμάζοντες τὴν ἀνύπαρκτον σοφίαν των καὶ γίνονται εὔκολα θύματά της.

* * *

Ἀναγινώσκετε καὶ μελετᾶτε τὰ βιβλία. Εἰς τὰ βιβλία εἶναι ἀπο-

θησαυρισμένη ἡ πεῖρα τῶν σοφῶν καὶ τῶν πεπειραμένων. Εἰς αὐτὰ ἐναπετέθησαν αἱ σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν ἐκλεκτῶν ἐκείνων, ὅσοι, πεπροικισμένοι διὰ κρίσεως, φαντασίας καὶ πνεύματος, ἔλαβον τὸ τάλαντον νὰ ἀποτυπώσουν διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου τὸν πλοῦτον τῆς γνώσεώς των πρὸς καθοδηγίαν τῶν συγχρόνων των καὶ τῶν μελλουσῶν γενεῶν. Πᾶσα βιβλιοθήκη ἀποτελεῖ θησαυροφυλάκιον πολυμεροῦς γνώσεως, πηγὴν ἀφθόνου μαθήσεως προχέουσαν πλούσια τὰ νάματα τῆς πολυαίωνος πείρας τῶν προζησάντων. Αἱ γνώσεις αὗται ἀπεκτήθησαν διὰ δαπανῶν καὶ κόπων καὶ μόχθων πολλῶν καὶ δοκιμασιῶν μακρῶν καὶ μᾶς παρέχονται ἕτοιμοι. Ἡ βιβλιοθήκη εἶναι συνέλευσις νεκρῶν ὁμιλούντων πρὸς ἡμᾶς διὰ τῶν βιβλίων των ἀπὸ τοῦ τάφου· εἴσελθε εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς συνελεύσεως ταύτης καὶ ἐρώτα τοὺς ἀφώνους νεκροὺς ἐν τοῖς βιβλίοις των διὰ νὰ μάθῃς ἄνευ κόπου ὅσα ἐκεῖνοι κοπιάσαντες ἔμαθον καὶ διδάσκουν. Εἶναι ἀνυπολόγιστος ὅθεν ἡ ὠφέλεια τῶν βιβλιοθηκῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμία πόλις ἔθνους πεπολιτισμένου στερεῖται βιβλιοθήκης, διὰ τοῦτο τὰς βιβλιοθήκας κατέστησαν προσιτὰς εἰς τὸ κοινὸν δωρεάν, ἵνα εὐκολώτερον πληθύνεται καὶ διαδίδεται ἡ γνῶσις καὶ ἡ ἀνάπτυξις.

Ἀναγινώσκετε λοιπὸν καὶ μελετᾶτε τὰ βιβλία. Ἀλλὰ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ ἥμισυ μόνον τῆς συμβουλῆς. Διότι δὲν ἀρκεῖ τὸ νὰ εἶναί τις μόνον φιλομαθής. Ἀνάγκη καὶ νὰ γνωρίζῃ ποῖα βιβλία πρέπει νὰ ἀναγινώσκῃ. Γνώριζε ἄρα νὰ ἐκλέγῃς τὰ βιβλία σου. Ὅπως διὰ νὰ ἀποβῇς χρηστὸς ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐκλέγῃς τοὺς φίλους σου μεταξὺ τῶν χρηστῶν καὶ νὰ συναναστρέφεσαι τοὺς ἀγαθούς, τοιουτοτρόπως καὶ ἵνα ἀποκτήσῃς γνώσεις καλάς, χρησίμους καὶ ὠφελίμους, ἀνάγκη νὰ μὴ ἀναγινώσκῃς ὅ τι σοῦ τύχῃ, ἀλλὰ μόνον τὰ βιβλία ἐκεῖνα, ὅσα συντελοῦν εἰς τὴν προκοπήν σου, ὅσα σοῦ παρέχουν διδάγματα πολύτιμα διὰ τὸν νοῦν καὶ διὰ τὴν ψυχήν σου, ὅσα σὲ οἰκοδομοῦν. Εἰπέ μοι μὲ ποίους συναναστρέφεσαι, διὰ νὰ σοὶ εἴπω τί ἄνθρωπος εἶσαι. Καὶ εἰπέ μοι τί βιβλία ἀναγινώσκεις διὰ νὰ σὲ χαρακτηρίσω. Ἐὰν θηρεύῃς τὰ μυθιστορήματα, τὰ ἐλαφρὰ καὶ σκανδαλιστικὰ ἀναγνώσματα, περιττὸν νὰ ἀκούσῃς παρ᾽ ἐμοῦ ὅτι εἶσαι ἐπιπόλαιος, ἄνθρωπος φαύλων κλίσεων καὶ ἀξιοκατακρίτων ἐπιθυμιῶν. Ἐὰν προτιμᾷς ὑλιστικὰ καὶ ἀντιθρησκευτικὰ βιβλία, βιβλία ὑποσαλεύοντα τὰς θρησκευτικάς σου πεποιθήσεις καὶ ἐγκαθιδρύοντα ἐν τῇ

ψυχῇ σου τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τὴν ἀθρησκίαν, εἶσαι ἄνθρωπος δυσ-τυχὴς καὶ τὴν δυστυχίαν σου θὰ τὴν ἐννοήσῃς ὅταν περιπλακῇς εἰ βιοτικὰς τρικυμίας, κατὰ τὰς ὁποίας φρικιῶν θὰ ἀντιληφθῇς τὴν κε-νότητα τῆς ψυχῆς σου, τὴν ψυχρότητα τῆς καρδίας σου, τὴν ἀπελ-πισίαν τῆς ὅλης ὑποστάσεώς σου· δὲν θὰ αἰσθανθῇς τότε πλησίον σου τὸν Θεὸν νὰ σὲ θερμάνῃ καὶ νὰ σὲ στηρίξῃ διὰ τῆς ἐλπίδος ἀφοῦ εἶσαι γυμνὸς πάσης πίστεως.

Δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν μόνη ἡ δίψα τῆς ἀναγνώσεως, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ γνωρίζῃς πῶς καὶ τί νὰ ἀναγινώσκῃς. Μὴ ἀναγίνωσκε ἁπλῶς ἀλλὰ μελέτα, ἐμβάθυνε δῆλα δὴ ἐπισταμένως εἰς τὰ ἀναγινωσκόμενα καὶ ἀνάκρινε αὐτὰ μετὰ προσοχῆς ἐν τῇ διανοίᾳ σου καὶ τῇ ψυχῇ σου. Μόνον κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἀποκτήσῃς γνώσεις στερεὰς καὶ βασίμους, γνώσεις συστηματικὰς καὶ βαθείας, κτῆμα ἐς ἀεί. Τοῦτο εἶναι τὸ «πῶς» νὰ ἀναγινώσκῃς. Συγχρόνως ὅμως πρέπει νὰ γνω-ρίζῃς καὶ «τί» νὰ μελετᾷς. Κατὰ τὰς μελέτας σου πρέπει νὰ εἶσαι ἐκλεκτικός· μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων δέον νὰ ἐκλέγῃς τὰ ὠφέ-λιμα, τὰ σοβαρά, τὰ συνετά, τὰ προάγοντά σε, τὰ τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὠφελίμου καὶ ἠθικοῦ συγκιρνῶντα. Τὴν ὁδηγίαν ταύτην δύνασαι νὰ διδαχθῇς ἀμέσως ἀπὸ αὐτὴν τὴν φύσιν. Ὅταν τρώγῃς, μήπως εἰσ-άγεις εἰς τὸν φάρυγγά σου πᾶν τὸ προστυχόν; Ἢ ἂν κατὰ λάθος βλαβερόν τι εἰσαχθῇ εἰς τὸν ὀργανισμόν σου, δὲν βλέπεις αὐτὸν ἐπα-ναστατοῦντα καὶ διαμαρτυρόμενον μέχρις ὅτου ἡ εἴσοδος τῆς βλα-βερᾶς οὐσίας ἀποτραπῇ καὶ ματαιωθῇ; Ἡ μέλισσα ἐπικάθηται ἐφ᾽ ὅλων τῶν ἀνθέων· καὶ ὅμως ἀφ᾽ ἑκάστου συλλέγει μόνον τὰ χρήσιμα πρὸς παρασκευὴν τοῦ μέλιτος στοιχεῖα. Ὅταν ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου διὰ νὰ δρέψῃς τὸ ῥόδον, προσπαθεῖς διὰ τῶν δακτύλων σου νὰ θραύ-σῃς τὰς ἀκάνθας τοῦ μίσχου διὰ νὰ μὴ κεντηθῇς. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁσάκις πρόκειται νὰ λάβῃς βιβλία πρὸς μελέτην, ὀφείλεις νὰ παραμερίζῃς τὰς ἀκάνθας τῶν βλαβερῶν ἀναγνωσμάτων καὶ νὰ ἐκ-λέγῃς τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα ἐξ αὐτῶν.

Πολλὰ δὲ εἶναι τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν πραγματικήν σου ἀνά-πτυξιν, εἰς τὴν ὀρθήν σου διαπαιδαγώγησιν καὶ εἰς τὴν σοβαρὰν μόρ-φωσίν σου βιβλία. Θὰ ἤθελον ὅμως μεταξὺ τῶν τοιούτων ὅσα ἔχεις βιβλίων νὰ διακρίνω ἕν, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν βιβλίων ὅλου τοῦ κόσμου, ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, ὅλων τῶν αἰώνων. Ἡ

μᾶλλον ὄχι νὰ διακρίνω, ἀλλὰ αὐτὸ πρῶτον νὰ ἴδω κατέχον τὴν κυριωτέραν καὶ περιφανεστέραν καὶ προχειροτέραν θέσιν μεταξὺ ὅλων τῶν βιβλίων σου.

Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου θὰ ὁμιλήσωμεν ἄλλοτε. Γ. Π.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΥΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓ. ΓΡΑΦΩΝ

Β΄

Οἱ μεταφρασταὶ ἦσαν Ἑβραῖοι ἐξ Ἀλεξανδρείας καὶ βαθεῖς γνῶσται τῆς γλώσσης εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραφον, ὡς τοιοῦτοι λοιπὸν ἀναντιρρήτως ἐγνώριζον κάλλιον παντὸς ἄλλου μεταγενεστέρου μεταφραστοῦ πρὸς ποῖον εἶδος ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἑλληνικῇ τὸ ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς των γλώσσης ἀναγραφόμενον φυτὸν καὶ ἰδίως ἐὰν τοῦτο κατετάσσετο μεταξὺ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν ἀφθονίαν των ἢ διὰ τὴν κοινὴν χρῆσίν των ἦσαν τοῖς πᾶσι γνωστά. Ἐν τῇ μελέτῃ ὅθεν τῆς τῶν ἱερῶν βιβλίων βοτανικῆς δέον νὰ ἔχῃ τις πάντοτε ὑπ᾿ ὄψιν του τὴν τοιαύτην μετάφρασιν καὶ μεγάλην νὰ ἀποδίδῃ σπουδαιότητα εἰς τὰς ἐκ τῶν ἐν χρήσει ἐν αὐτῇ λέξεων ἀρυομένας πληροφορίας.

Ὁ τὰς ἱερὰς ἀναγινώσκων Γραφὰς μετ᾿ ἀπορίας λίαν δεδικαιολογημένης βλέπει πόσον ὀλιγάριθμα εἶναι τὰ εἴδη τῶν ἐν αὐταῖς διαλαμβανομένων φυτῶν σχετικῶς πρὸς τὸν ὄγκον τῶν βιβλίων καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐξ ὧν ταῦτα ἀποτελοῦνται κεφαλαίων. Ἐπίσης ὁ ἀναγνώστης δυσκόλως δύναται νὰ ἐννοήσῃ διατί ἐν αὐταῖς οὐδεμία γίνεται μνεία διαφόρων καρπῶν γνωστῶν κατὰ τὴν τότε ἐποχὴν εἰς τὰ ἀνατολικὰ ἔθνη. Ἡ λεμονέα λ. χ. οὐδαμοῦ τῶν ἱερῶν Γραφῶν μνημονεύεται μ᾿ ὅλην τὴν ἐξ αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καλλιέργειάν της εἰς πολλὰ μέρη τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ μ᾿ ὅλα τὰ ἐγκώμια, δι᾿ ὧν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐξύμνησαν τὴν χρησιμότητα καὶ τὴν καλλονὴν τῶν καρπῶν της φυλαττομένων, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ὑπὸ δρακόντων ἐν τῷ κήπῳ τῶν Ἑσπερίδων. Ὑπάρχουσιν οἱ φρονοῦντες ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος περιγραφόμενα μῆλα (Ἆσμα Ἀσμάτων Β΄ 3) ὑπὸ τὴν ἑβραϊκὴν λέξιν ταπουὰχ εἶναι οἱ ὡραῖοι καὶ εὔχυμοι τῶν ἑσπεριδοειδῶν καρποί, ἀλλ᾿ ἐπ᾿ οὐδεμιᾶς δυνάμεθα

νὰ στηριχθῶμεν ἀποδείξεως διὰ νὰ παραδεχθῶμεν τὴν τοιαύτην τῆς λέξεως ἑρμηνείαν.

Εἰς τὸν διερευνῶντα ἐπισταμένως τὰ διάφορα τῶν Γραφῶν χωρία καὶ ἑτέρα ἐπίσης ἀξία λόγου παρατηρεῖται ἔλλειψις. Ἡ γλισχρότης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παρὰ τῶν ἱερῶν συγγραφέων περιγραφομένων ὀργανικῶν ὄντων καὶ ἰδίως φυτῶν, ὡς καὶ ὁ ὀλίγος αὐτῶν ἐνθουσιασμὸς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ἀπαραμίλλου καλλονῆς τῶν ἀνθέων καὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς βλαστήσεως τῶν ἐπισκιασάντων τὴν γῆν των ὑψικόμων δένδρων. Πρὸς τὸ ζῳϊκὸν βασίλειον περισσοτέραν σχετικῶς ἔτρεφον συμπάθειαν, καὶ οἱ ποιηταί των δὲν ὤκνησαν δι᾿ ἐνθέρμων νὰ ἐξεικονίσωσιν ἐνίοτε ἐκφράσεων τὰ ζῷα, ἀλλ᾿ ἐκτὸς σπανίων τινῶν τοῦ Σολομῶντος καὶ τῶν προφητῶν χωρίων, μέχρι ψυχρότητος φθάνει ἡ πρὸς τὰ φυτὰ δεικνυομένη ἀδιαφορία. Οὐδεμία ὑπεμφαίνεται πρὸς τὰ ἄνθη ἀγάπη, οὐδεὶς ἐκδηλοῦται δι᾿ αὐτὰ θαυμασμός. Οἱ Ἑβραῖοι μόνον πρὸ τῆς ἀνοργάνου ἐξίσταντο φύσεως καὶ ταύτην προσεπάθουν διὰ τῆς φαντασίας των νὰ ἐξυμνήσωσιν. «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα»· «ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου. Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος, ἐκεῖ ἑρπετά, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ζῷα μικρὰ μετὰ μεγάλων...» (Ψαλ. ΡΓ΄ 24. 25).

Τὸ λεπτοφυὲς καὶ μυροβόλον ἄνθος, τὸ ὑπὸ τῶν ζεφύρων θωπευόμενον καὶ μετὰ συστολῆς ἐπὶ τῶν χλοερῶν ταλαντευόμενον φύλλων του καὶ τὴν πένθιμον ὄψιν τῶν αὐχμηρῶν πεδιάδων φαιδρύνον διὰ τῶν ἀκτινοβόλων χρωμάτων του, τὸ συνηρεφὲς καὶ μυστηριῶδες δάσος, διὰ τοῦ πυκνοῦ φυλλώματος τοῦ ὁποίου ἀδυνατοῦσι νὰ διέλθωσιν αἱ διάπυροι τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, ἡ ὑψιτενὴς δρῦς, ἐπὶ τῶν κλάδων τῆς ὁποίας ἀναρίθμητα φιλοξενοῦνται πτηνά, τὸ ὑπὸ τῆς αὔρας νωχελῶς συνταρασσόμενον χόρτον τῶν λειμώνων, ὁ εἰς τὰ διαυγῆ τῶν ρυάκων ὕδατα κατοπτριζόμενος νάρκισσος, ὅλα τὰ τοιαύτης φύσεως φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἡ ἑλληνικὴ καὶ λατινικὴ ποίησις τοσοῦτον πομπωδῶς ἐξύμνησαν, οὐδεμίαν ἀπολύτως ἐνεποίουν αἴσθησιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων. Τί γοητευτικώτερον ἀληθῶς τῆς ὑπὸ τοῦ Βιργιλίου περιγραφῆς τοῦ ἀπράγμονος καὶ ἀπερίττου ἐξοχικοῦ βίου; (Βιργιλ. Ecloga IX 40-42). Μετὰ πόσης δ᾿ ἐπίσης λε-

πτότητος ἡ ὑψιπετὴς καὶ ἀνέφικτος τοῦ Ὁμήρου φαντασία περιγράφει τὴν διέλασιν τῶν στρατιῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τῶν ἀνθοποικίλτων τοῦ Σκαμάνδρου πεδιάδων! (Ἰλιάδ. Β, 459-468).

Τὸν ἀκάθεκτον πρὸς τὰς φυσικὰς καλλονὰς ἔρωτα τῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων μάτην ἀναζητεῖ ὁ ἀναγνώστης εἰς τοὺς συγγραφεῖς τοῦ ἑβραϊκοῦ ἔθνους. Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις ὡς ὀάσεις ἐν τῇ ἐρήμῳ καί τινα τῆς Παλ. Διαθήκης χωρία, ἐν οἷς διὰ ποιητικῆς γλώσσης γίνεται λόγος περὶ φυτῶν. «Ὁ δίκαιος», λέγει ὁ Ψαλμῳδός, «θάλλει ὡς ὁ φοῖνιξ καὶ αὐξάνει ὡς ἡ κέδρος τοῦ Λιβάνου». Τὸ ῥόδον τῆς κοιλάδος Σάρωνος πολλὰς ἐπιτυχεῖς ποιητικὰς διεγείρει ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ Σολομῶντος ἐμπνεύσεις. Ὁ Ἡσαΐας ἐκ τοῦ φυτικοῦ ὡσαύτως ἐρανίζεται βασιλείου τὴν μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα, δι᾽ ἧς χαρακτηρίζει τὴν ματαιότητα καὶ τὴν βραχύτητα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου· «Πᾶσα σὰρξ χόρτος καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν, ὅτι πνεῦμα Κυρίου ἔπνευσεν εἰς αὐτό· ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός. Ἐξηράνθη χόρτος, ἐξέπεσε τὸ ἄνθος· τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (Μ′ 7, 8). Ἀλλ᾽ ὡς ἤδη εἴπομεν, εἰς ὅλα ταῦτα παροδικὴ μόνον γίνεται μνεία τῶν φυτῶν, τὰ ὁποῖα ἀναφέρουσιν ἐπὶ συγκρίσεως, πρὸς παράστασιν τῆς ἰσχύος ἢ τῆς ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων, χωρίς ποτε νὰ ἐκθειάζωσι ταῦτα διὰ τὴν καλλονὴν καὶ χρησιμότητά των, ὅπως πράττουσι τοῦτο διὰ μερικὰ τῆς ἀνοργάνου φύσεως ὄντα.

Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττῃ, οὔτε νὰ νομίζωμεν ὅτι ἡ Γραφή, ὡς βιβλίον θεόπνευστον, πρέπει νὰ εἶναι καὶ πρότυπον καλλιεπείας καὶ φιλολογικῆς περινοίας παράδειγμα, διότι οἱ κατ᾽ ἔμπνευσιν γράψαντες δὲν ἀπέβλεπον εἰς δάφνας ποιητικάς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ εἰς τὴν πιστὴν ἀφήγησιν τῶν διαφόρων τοῦ ἑβραϊκοῦ λαοῦ περιπετειῶν καὶ κατορθωμάτων.

Ἡ μετὰ τῶν γειτόνων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς σχέσις τῶν Ἑβραίων καὶ ἡ παρατεταμένη αὐτῶν διαμονὴ ἐν Αἰγύπτῳ, χώρᾳ τῆς τραχύτητος καὶ τῆς ἀδρανείας τῶν ἰδεῶν, ἐπέδρασαν τοσοῦτον ἐπὶ τῶν φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν των ὀρέξεων, ὥστε τὰ ἔργα των προσεγγίζουν μᾶλλον πρὸς τὸ αἰγυπτιακὸν παρὰ πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἰδίωμα. Καὶ ὄντως μεταξὺ τῆς ἑβραϊκῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως ἡ αὐτὴ

παρατηρεῖται διαφορά, οἵα καὶ ἡ μεταξὺ τῶν ἀκόμψων καὶ ἀκαλαισθήτων τῆς αἰγυπτιακῆς γλυπτικῆς μνημείων καὶ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀπαραμίλλου σμίλης τοῦ Φειδίου, τοῦ Πραξιτέλους κλπ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Ἡ ἀνακαίνισις καὶ συμπλήρωσις τῆς θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἀνεβίβασεν εἰς τὴν ἀκαδημαϊκὴν ἕδραν καὶ μίαν ἐξαιρετικὴν ἐν τῷ ἑλληνικῷ πνευματικῷ κόσμῳ φυσιογνωμίαν, τὸν ἐπιφανῆ θεολόγον καὶ λόγιον κ. Γρηγόριον Χ. Παπαμιχαήλ.

Ὁ «Ἐκκλησ. Κῆρυξ» αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ποιήσηται ἐξαιρετικὸν λόγον περὶ τοῦ διαπρεποῦς θεολόγου, καθ' ὅσον, ἐπειδὴ ἡ δρᾶσις αὐτοῦ ὡς ἐθνικοῦ ἀγωνιστοῦ, ὡς ἐπιστήμονος καὶ ὡς λογίου καθόλου ἐξετάθη ἰδίᾳ ἐν τῷ ἔξω Ἑλληνισμῷ, ἐν τῷ ἐλευθέρῳ Κράτει δὲν διατελεῖ γνωστὴ ὅσον ἔδει οὐδ' ὅσον ἡ τῶν ἐσχάτως σὺν αὐτῷ ψηφισθέντων ἑτέρων δύο τακτικῶν καθηγητῶν τῆς θεολογίας κ.κ. Κ. Δυοβουνιώτου καὶ Ἀμ. Ἀλιβιζάτου.

Ὁ κ. Γρηγ. Παπαμιχαὴλ ἐκ τῆς μεγαλονήσου Λέσβου καταγόμενος ἐσπούδασε τὰ ἑλλην. γράμματα καὶ τὴν θεολογίαν ἐν ταῖς θεολογικαῖς Σχολαῖς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Χάλκης, συνεπλήρωσε δ' εἶτα τὰς περὶ τὴν θεολογίαν σπουδὰς αὐτοῦ ἐν τῇ θεολογικῇ Ἀκαδημείᾳ τῆς Πετρουπόλεως, ἔνθα προσεκτήσατο πλὴν τῆς ἀρτίας θεολογικῆς μορφώσεως καὶ βαθεῖαν γνῶσιν τῆς ρωσικῆς γλώσσης καὶ ἐπιστήμης.

Ἐσπούδαζεν ἐν Ρωσίᾳ ὁ κ. Παπαμιχαὴλ ὅτε διεῖπε τὰς τύχας τῆς ἀχανοῦς καὶ κραταιᾶς τότε Αὐτοκρατορίας τὸ παραλήρημα τοῦ Πανσλαυϊσμοῦ, καθ' ὃ ὁ Ρωσικὸς λαὸς ἐν χερσὶ πονηρῶν καὶ πλεονεκτῶν ἡγετῶν παρουσιάζετο ὀραματιζόμενος διαδοχὴν τῆς βυζαντηνῆς Αὐτοκρατορίας καὶ κατάκτησιν τῶν ἱερῶν ἐδαφῶν ἐν οἷς ἀπὸ τῶν ἐρήμων τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Συρίας μέχρι τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους ἐγεννήθη καὶ ἤκμασεν ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ὁ ἀθάνατος ἑλληνικὸς πολιτισμός. Καὶ ὁ κ. Παπαμιχαὴλ δὲν ἐδίστασε, νήφων σχεδὸν μόνος παρ' εἰκῇ λέγοντας, καίπερ ταπεινὸς ἔτι φοιτητής, νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τὸν ὀρυμαγδὸν τοῦ πανσλαυϊστικοῦ παραληρήματος.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ὁ νεαρὸς σοφός, πρὸς τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν ἀεὶ ἔχων ἐστραμμένα τὰ βλέμματα, ἠρνήθη θέσεις ἀξιοπρεπεῖς ἐν Ρωσίᾳ τιμητικώτατα προσενεχθείσας αὐτῷ, καὶ κατελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ ἱερᾷ Σχολῇ τῆς πρώτης αὐτοῦ παιδείας, ἀποδίδων πλούσια τὰ τροφεῖα εἰς τὴν almam matrem αὐτοῦ.

Ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ ὁ κ. Παπαμιχαὴλ ἐδίδαξεν ἀνώτερα θεολογικὰ μαθήματα ἐπὶ διετίαν, καθ' ἣν διεκρίθη οὐ μόνον ὡς σοφὸς διδάσκαλος ἀλλὰ καὶ ὡς περιφανὴς ἐργάτης τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ Ἔθνους, στῦλος τοῦ σπουδαιοτάτου περιοδικοῦ «Νέας Σιών» τῶν Ἱεροσολύμων, πρωταγωνι-

στὴς ἐν τῇ μοναδικῇ ἀνθήσει ζωῆς καὶ ἀκμῆς, ἣν παρουσίασε τότε ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ Ἐκκλησία.

Μετὰ τὴν διετίαν ταύτην ἕνεκα τῆς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Δαμιανοῦ ἀρξαμένης ἀπηνοῦς διώξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις λογάδων, ὁ κ. Παπαμιχαὴλ ἐξηναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐξ Ἱεροσολύμων πρῶτος τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ Πόλει ἀγωνιστῶν τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου, ὧν ἡ τύχη, συμπεριλαμβανομένων τοῦ τότε γέροντος Ἀρχιγραμματέως καὶ νῦν Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Μελετίου, τοῦ τότε διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ καὶ νῦν τῆς Ριζαρείου καὶ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἀρχιμ. κ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου καὶ τοῦ ἀοιδίμου τότε σκευοφύλακος τοῦ Παν. Τάφου ἀρχιμ. Εὐθυμίου, ὑπῆρξεν ἡ αὐτὴ μετ᾿ οὐ πολύ.

Ἀπελθὼν ὁ κ. Παπαμιχαὴλ ἐξ Ἱεροσολύμων ἐκλήθη εἰς Αἴγυπτον ὑπὸ τοῦ ζηλωτοῦ προστάτου τῆς ἑλλην. θεολογικῆς ἐπιστήμης Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Φωτίου, ὅστις ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν τὴν ἵδρυσιν καὶ διεύθυνσιν τοῦ ἐπισήμου ἑβδομαδιαίου ὀργάνου τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας «Πανταίνου» καὶ τοῦ μηνιαίου ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου», δαψιλεύσας αὐτῷ ἀμέριστον ἐμπιστοσύνην, ἄφθονα τὰ μέσα καὶ πλήρη ἐλευθερίαν, διότι κάλλιστα ἐγνώριζεν, ὡς ἱεροσολυμίτης καὶ αὐτός, τὸν δυνατὸν ἐπιστήμονα.

Ἐπὶ πλήρη ἤδη δεκαετίαν ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν ἐπιστημονικὴν ἐπιβολὴν τοῦ κ. Παπαμιχαὴλ ἡ Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας παρίσταται συγκεντροῦσα ἐν ἑαυτῇ ἀκμὴν θεολογικῆς ζωῆς ἐνθυμίζουσαν τοὺς ἐνδόξους χρόνους τοῦ Κλήμεντος, Ὠριγένους καὶ Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου. Ὁ «Ἐκκλησ. Φάρος» ἀπέβη ἀληθὲς ἀγλάισμα τῆς ἑλληνικῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, ἐφάμιλλος καὶ ἐν πολλοῖς ὑπέρτερος τῶν ἀντιστοίχων εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀμερικανικῶν περιοδικῶν, καὶ ἀψευδὲς μαρτύριον τοῖς ξένοις ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ζῇ τὴν σύγχρονον ζωήν, μόνον δ᾿ αἱ ἀδιάλειπτοι περιπέτειαι τοῦ Ἔθνους κωλύουσι τὴν πλήρη ἔκφανσιν τῆς ἀκμαιότητος τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς δυνάμεων.

Ἀλλ᾿ ἡ ἐπιστημονικὴ δρᾶσις τοῦ διακεκριμένου θεολόγου δὲν περιωρίσθη ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ «Ἐκκλησ. Φάρου» καὶ τοῦ «Πανταίνου». Πλῆθος σοφῶν συγγραφῶν καὶ καλλιεπῶν μεταφράσεων προῆλθον ἐκ τοῦ γλαφυροῦ καλάμου αὐτοῦ κατὰ τὴν γονιμωτάτην ταύτην δεκαετίαν τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δράσεως, πραγματευομένων θέματα τῆς ἀπολογητικῆς, τῆς ἁγίας Γραφῆς, τῆς ἠθικῆς, τῆς πατρολογίας, τῆς ὁμιλητικῆς, τῆς ἐκκλησ. ἱστορίας, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, τῆς παιδαγωγικῆς, καὶ ἄλλα ποικίλα, ἐν οἷς ἡ δύναμις τῆς ἐπιστημονικῆς πραγματείας ἁμιλλᾶται πρὸς τὴν συνοχὴν τῆς ἐκθέσεως, τὴν πολυμάθειαν καὶ τὴν καλλιέπειαν. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμέν τινα ἐκ τῶν πολλῶν, ἵνα κατανοηθῇ ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Διδύμου καὶ τοῦ μεγάλου Ὠριγένους ἡ ἀγαθὴ μοῖρα τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικῆς παιδείας χορηγεῖ χαλκεντέρους τοὺς ἐργάτας τῆς ἀκμῆς αὐτῆς: 1) Πνευματισμὸς καὶ Χριστιανισμός, 2) Σοσιαλισμὸς καὶ Χριστιανισμός, 3) Βουδισμὸς καὶ Χριστιανισμός, 4) Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, 5) τὰ ἑωθινὰ Εὐαγγέλια, 6) Ὁ Τολστόη, 7) Ἀπολογητικὰ διδάγματα, 8) Θεοσοφία, 9) Τὸ πρόβλημα τῶν κόσμων, 10) Ἐπιστήμονες καὶ θρησκεία, 11) Ὁ ἐν τῷ Σεραγίῳ ΚΠ. κῶδηξ τῆς Ὀκτατεύχου, 12) Οἱ αἰγυπτιακοὶ πάπυροι καὶ ἡ ἁγία Γραφή, 13) Ἐπίδρασις τοῦ ἐθνικοῦ καὶ φυλετικοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀρχ. Ἑβραίων ἐπὶ τὰς κυριωτέρας ἐκφάνσεις τοῦ βίου αὐτῶν, 41) Ἡ παλαιὰ

Διαθήκη περὶ γάμου καὶ παρθενίας, 15) Ἠθικὴ ἀνθρωπολογία, 16) Ἠθικὰ διδάγματα, 17) Ἠθικὴ κοσμολογία, 1) Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, 19) Γρηγ. Παλαμᾶ Ἀντιρρητικός, 20) Γρηγ. ὁ Παλαμᾶς πρὸς Γρηγ. Ἀκίνδυνον, 21) Ὁμολογία Γρηγορᾶ, 22) Τὸ ἱερὸν κήρυγμα, 23) Ἱστορία καὶ ψεῦδος, 24) Ἀποκαλύψεις περὶ τῆς ρωσσικῆς πολιτικῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ, 25) Μάξιμος ὁ Ἕλλην, 26) Ἡ ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἑλληνικὴ ἱστορία κρινομένη ὑπὸ Ρώσων, 27) Ὁ Ἡρόδοτος ὡς ἱστορικὸς πρὸ τῆς κριτικῆς ἐπιστήμης, 28) Ὁ περιπλανώμενος, 29) Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας κατὰ τὸν ιη' αἰῶνα, 30) Σιναϊτικά, 31) Ἀβησσινία καὶ Ὀρθοδοξία, 32) Ἑλλάδος θρίαμβος, 33) Ἑλληνικὰ προβλήματα, 34) Ἡ θεολογικὴ Σχολὴ Ἀλεξανδρείας, 35) Περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν, 36) Ἐκκλησία καὶ θέατρον, 37 Στατιστικὴ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ ἑλλην. Σχολῶν, 38) Ἡ αἴσθησις τῆς ἀκοῆς ἐν τῇ παιδαγωγικῇ, 39) Μέτρα πρὸς θεραπείαν τοῦ ὀργάνου τῆς ἀκοῆς, 40) Ὁ πατριωτισμός, 41) Ἡ καῦσις τῶν νεκρῶν κτλ. κτλ.

Μετὰ τοιαύτην ἀκάματον ἐπιστημονικὴν δρᾶσιν ἀξιώτατα καλεῖται εἰς τὴν νεωστὶ ἱδρυθεῖσαν ἐν τῇ θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου ἕδραν τῆς Ἀπολογητικῆς ὁ κ. Γρ. Παπαμιχαήλ. Ὁ λύχνος τίθεται ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἵνα φαίνῃ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὐδ' ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ πανηγυρικὴ ἐκτίμησις τῆς θεολογικῆς Σχολῆς πρὸς τὸν νέον αὐτῆς καθηγητὴν θὰ δικαιολογηθῇ τάχιστα πλήρως, αὕτη δὲ διὰ τοιούτων νέων διδασκάλων συμπεπληρωμένη θὰ δυνηθῇ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἐπ' αὐτὴν στηριζομένας ἐλπίδας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας περὶ ἀρτιωτέρας παρασκευῆς τῶν ἐργατῶν τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν λαοῦ ἀναγεννήσεως. Χ. Ι. Π.

Νέα συνοδικὴ περίοδος. — Περὶ ὥραν 10 $^1/_2$ π. μ. τῆς παρελθούσης Τετάρτης οἱ εἰς ἀντικατάστασιν τῶν συνοδικῶν τῆς ληξάσης περιόδου Σεβασμιωτάτων Χαλκίδος κ. Χρυσάνθου καὶ Φθιώτιδος κ. Ἰακώβου ἁρμοδίως κληθέντες νέοι συνοδικοὶ Σεβ. Ἐπίσκοποι Δημητριάδος κ. Γερμανὸς καὶ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Ἀμβρόσιος μεταβάντες εἰς τὰ Ἀνάκτορα τῇ συνοδείᾳ τοῦ προεδρεύοντος τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ἀντιπροσώπου τοῦ Παν. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Σεβ. Ἐπισκόπου Θεσσαλιώτιδος κ. Εὐθυμίου ἔδωκαν ἐνώπιον τῆς Α. Μ. τὴν νενομισμένην διαβεβαίωσιν ὡς μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου διὰ τὸ ἀρχόμενον συνοδικὸν ἔτος 1918-1919.

Εὐθὺς μετὰ τὴν τελετὴν τῆς διαβεβαιώσεως πάντες οἱ ἅγ. συνοδικοὶ κατελθόντες εἰς τὸ συνοδικὸν μέγαρον ἐτέλεσαν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου συνοδικοῦ ἔτους τὸν νενομισμένον Ἁγιασμόν, μεθ' ὃν ἐλογίσαντο καθῆκον νὰ ἀπευθύνωσι πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν κ. Πρωθυπουργὸν εἰς Θεσσαλονίκην τὸ ἀκόλουθον συγχαρητήριον ἐπὶ τῷ θριάμβῳ τῶν ἑλληνικῶν καὶ συμμαχικῶν ὅπλων ἐν Μακεδονίᾳ τηλεγράφημα:

«Ἱερὰ Σύνοδος Ἐκκλησίας Ἑλλάδος μόλις καταρτισθεῖσα εἰς σῶμα πρώτιστον μέλημα αὐτῆς ἐθεώρησεν ὅπως συγχαρῇ ὑμετέραν Ἐξοχότητα ἐπὶ ταῖς περιλάμπροις νίκαις τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἔργῳ ὑμετέρας ἐθνοσωτηρίου περινοίας. Εὔχεται δὲ ὅπως ὁ Ὕψιστος χαρίζηται ὑμῖν ὑγείαν ἀπερικλόνητον πρὸς συντέλεσιν αἰσίως ἀρξαμένου ἔργου ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως».

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀπήντησεν οὕτω:

«Θερμότατα εὐχαριστῶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχάς της ἐπὶ τῇ νικηφόρῳ δράσει τοῦ ἐθνικοῦ Στρατοῦ μας κατὰ τὸν διεξαγόμενον ἐθνικὸν ἀγῶνα».

— Αὐθημερὸν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐνώπιον τῆς Α. Μ. ἔδωκε τὴν νενομισμένην διαβεβαίωσιν καὶ ὁ Πανιερ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Ἰωακεὶμ ἐπὶ τῇ κλήσει αὐτοῦ ὡς νέου μέλους τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀρχιερατικοῦ Συμβουλίου. Ἡ Α. Π. ἀναχωρήσει εἰς Θεσσαλονίκην τῇ μεθαύριον Δευτέρᾳ ἐπὶ ἀναλήψει τῶν νέων αὐτοῦ καθηκόντων.

Μετὰ τῆς Α. Π. πρόκειται νὰ μεταβῇ εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ὁ ἀφ᾽ ἱκανοῦ παρ᾽ ἡμῖν παρεπιδημῶν Παν. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Κύριλλος.

Ἐπίσημος δοξολογία. — Ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ γεγονότι τῆς ἥττης τῶν Βουλγάρων τῇ $10\,^1/_2$ π. μ. τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἐτελέσθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ ἐπίσημος δοξολογία, τελεταρχοῦντος τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου Δημητριάδος κ. Γερμανοῦ, συμπαραστατουμένου ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου. Ἄπειρον πλῆθος κόσμου κατέκλυσε τὸν ναὸν καὶ τὴν πλατεῖαν τῆς Μητροπόλεως, ἔνθα προσῆλθον καὶ πάντα τὰ Σωματεῖα μετὰ τῶν προεδρείων καὶ τῶν λαβάρων αὐτῶν. Εἰς τὴν δοξολογίαν προσῆλθον ἐν σώματι οἱ κ.κ. Ὑπουργοὶ ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἀντιπρόεδρον τοῦ Ὑπουργ. Συμβουλίου κ. Ρέπουλην, οἱ ξένοι διπλωμάται, αἱ στρατ. καὶ λοιπαὶ Ἀποστολαὶ καὶ πάντες οἱ ἐπίσημοι. Τὴν Α. Μ. εἰσελθοῦσαν μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν Αὐτῆς ἐδεξιώσαντο ὁ Σεβ. ἅγ. Θεσσαλιώτιδος καὶ οἱ Ὑπουργοί, μετὰ δὲ τὴν δοξολογίαν, καθ᾽ ἣν ἀνεπέμφθησαν εὐχαριστίαι ἐπὶ τοῖς θείᾳ εὐδοκίᾳ συντελεσθεῖσι καὶ δεήσεις ὑπὲρ τῆς ἐπιστέψεως τοῦ ὅλου ἀγῶνος διὰ πλήρους νίκης τῶν Συμμάχων, ζωηρόταται ἠκούσθησαν ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους, τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

Σύμπασα ἡ πόλις τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ διετέλει σημαιοστόλιστος ἑορτάζουσα ἐν ἀργίᾳ τὸν ἐν Μακεδονίᾳ θρίαμβον τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν συμμαχικῶν ὅπλων, ὁ δὲ λαὸς ἀγαλλιώμενος ἐδόξαζε τὸν Κύριον ἐφ᾽ οἷς ἐπεσκέψατο αὐτὸν ἐξ ὕψους.

Ἧττα τῆς Βουλγαρίας. — Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης Δευτέρας χαρμόσυνοι κωδωνοκρουσίαι ἁπάντων τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ναῶν ἤγγελλον πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τὰ εὐαγγέλια τῆς ὁλοσχεροῦς ἥττης τῆς Βουλγαρίας. Βούλγαροι ἀπεσταλμένοι λευκὴν σημαίαν ὑψοῦντες προσῆλθον εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον τῶν Μακεδονικῶν στρατιῶν τῶν Συμμάχων καὶ προέτειναν ὑπογραφὴν ἐκεχειρίας καὶ σύναψιν στρατιωτικῆς συμβάσεως. Οἱ Βούλγαροι ἡττηθέντες κατὰ κράτος ἠναγκάσθησαν ν᾽ ἀποδεχθῶσιν ἀσυζητητεὶ πάντας τοὺς ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐπιβληθέντας αὐτοῖς ὅρους τῆς στρατιωτικῆς συμβάσεως, καθ᾽ ἥν, κατὰ τὸ πρακτορεῖον Ρέουτερ, ἐπιβάλλονται εἰς τὴν Βουλγαρίαν:

1) Ρῆξις πρὸς τὰς Κεντρικὰς Δυνάμεις.

2) Ἐγγυήσεις προστατεύουσαι τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Συμμάχων καὶ ἐμποδίζουσαι τὴν ἀποστολὴν γερμανικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

3) Παραπομπὴ τῆς ὀργανώσεως τῶν Βαλκανικῶν εἰς τὴν Διάσκεψιν τῆς εἰρήνης.

4) Σύναψις στρατιωτ. συμφωνίας ἐπιβαλλούσης ἀποστράτευσιν τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἢ χρησιμοποίησιν αὐτοῦ κατὰ τῶν Κεντρικῶν.

4) Διακανόνισις τῶν ἐδαφικῶν ζητημάτων τῇ ἐγκρίσει τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων.

6) Ἄμεσος ἐκκένωσις τῶν ἐδαφῶν τῶν καταληφθέντων ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου.

Μόλις ὡς ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε γνῶσιν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τελεσθέντων ἀπῆλθεν εἰς Θεσσαλονίκην ὁ κ. Πρωθυπουργός, ὅστις μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἄνω στρατιωτικῆς συμβάσεως ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Εὐχαρίστως ἀναγγέλλω Ὑμ. Μεγαλειότητι ὅτι ὑπεγράφη σύμβασις ἀνακωχῆς μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ συμμάχων, τῆς Βουλγαρίας ἀποδεχθείσης ἅπαντας τοὺς ὑπὸ τῶν Συμμάχων τεθέντας ὅρους».

Ἡ Α. Μ. ἀπήντησε:

«Πλήρης ἐγκαρδίου χαρᾶς ἐπὶ τῷ μεγάλῳ γεγονότι τῆς κατανικήσεως τῶν βουλγαρικῶν στρατιῶν καὶ τοῦ ἐξαναγκασμοῦ αὐτοῦ εἰς αἴτησιν ἀνακωχῆς, ἀπευθύνω πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν εὐχαριστιῶν καὶ τὰ ἐγκάρδια συγχαρητήριά μου, ἅτινα παρακαλῶ νὰ ἀνακοινώσητε καὶ τῷ Ἀρχιστρατήγῳ».

Ἀλέξανδρος.

Πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν διεβιβάσθησαν ἄπειρα πανταχόθεν ἐπὶ τῷ εὐφροσύνῳ γεγονότι συγχαρητήρια τηλεγραφήματα. Ὁ παν. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Μελέτιος ἀπηύθυνε τῇ Α. Ε. ἐξ Ἀμερικῆς τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Πανηγυρίζω μετὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς τὸν θρίαμβον τῶν Ἑλληνικῶν καὶ συμμαχικῶν στρατευμάτων ἐναντίον τῆς Βουλγαρίας καὶ ἀνευφημῶ ὑμᾶς ὡς τὸν πρωτεργάτην καὶ ταύτης τῆς Ἑλληνικῆς εὐτυχίας. Ὁ Κύριος ἂς ὑποστηρίξῃ πρὸς ἀπελευθέρωσιν καὶ τῶν ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἀδελφῶν ἡμῶν».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἐλ. Βενιζέλος μεταβὰς εἰς Θεσσαλονίκην μετὰ τὴν ἀγγελθεῖσαν ἧτταν τῆς Βουλγαρίας ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸ Μακεδονικὸν μέτωπον καὶ ἀναγγείλῃ πρὸς τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα τὸ εὐτυχὲς γεγονὸς τῆς μετὰ τῆς Βουλγαρίας συνάψεως τῆς ἀνωτέρω στρατ. συμβάσεως, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, τοὺς διοικητὰς τῶν σωμάτων στρατοῦ καὶ τοὺς μεράρχους τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Ἡ ὑπογραφὴ τῆς στρατ. συμβάσεως μετὰ τοῦ ἐχθροῦ στεφανώνει τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἐθνικοῦ Στρατοῦ μὲ πλήρη θρίαμβον. Ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμεῖ νὰ ἐκφράσῃ εἰς τὸν ἐθνικὸν Στρατὸν τὰ συγχαρητήρια αὐτῆς καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἔθνους διὰ τὸ συντελεσθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἔργον. Ἀνασυγκροτηθεὶς ἐν μέσῳ τόσων δυσχερειῶν ὁ ἐθνικὸς Στρατὸς τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος, ἠδυνήθη μαχόμενος παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν συμμάχων στρατῶν νὰ ἀποκαταστήσῃ ὄχι μόνον τὸ στρατιωτικὸν γόητρον τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ τὴν τιμὴν τῆς Πατρίδος. Ἡ συντριβὴ τοῦ πλησιεστέρου ἡμῶν ἐχθροῦ εἶναι ὁ προάγγελος ὅτι ὁ ἀγὼν ἡμῶν καὶ τῶν συμμάχων ἡμῶν θὰ ἀχθῇ εἰς αἴσιον τέλος. Δὲν γνωρίζομεν βέβαια πότε θὰ ἐπέλθῃ τὸ τέλος τοῦτο. Ἀλλὰ μὲ τοιοῦτον Στρατόν, ἀγωνιζόμενον παρὰ τὸ πλευρὸν τοιούτων συμμάχων, τὸ Ἔθνος προσβλέπει μετὰ πλήρους πεποιθήσεως εἰς τὸ μέλλον.

»Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὸν ἐθνικὸν Στρατόν». *Βενιζέλος.*

Θεολογικὴ Σχολή. — Συνελθοῦσα ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου τῷ μὲν Σαββάτῳ ἐξέλεξε τακτικὸν Καθηγητὴν τοῦ Ἐκλησ. Δικαίου τὸν κ. Ἀμίλκαν Ἀλιβιζᾶτον, Τμηματάρχην τοῦ ἐκκλησ. Τμήματος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς παιδείας, τῇ δὲ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τακτικοὺς Καθηγητὰς τῆς μὲν ἕδρας τῆς Ἀπολογητικῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας τῆς Θεολογίας τὸν κ. Γρηγ. Παπαμιχαήλ, τέως Διευθυντὴν τῶν περιοδικῶν τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας «Ἐκκλησ. Φάρου» καὶ «Πανταίνου», τῆς δ' ἕδρας τῆς Δογματικῆς καὶ τῆς Ἠθικῆς τὸν κ. Κ. Ι. Διοβουνιώτην, Καθηγητὴν τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησ. Σχολῆς καὶ τέως Διευθυντὴν τοῦ «Ἱεροῦ Συνδέσμου».

— Τῇ πρωΐᾳ τῆς προπαρελθούσης Τετάρτης προσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν ἐπὶ ἐπισκέψει τοῦ πανιερ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ὁ Σοφολογ. Ἀρχιρραβῖνος Θεσσαλονίκης κ. Μέϊρ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἐνταῦθα Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος κ. Κωνσταντίνη· τὴν Α. Σοφολογιότητα ὑπεδέχθη ὁ ἀντιπροσωπεύων τὸν ἀπουσιάζοντα Μητροπολίτην πανοσ. ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Λαυριώτης.

Τὴν ἐπίσκεψιν ἀνταπέδωκε τῇ Α. Σοφολογιότητι τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ὁ καὶ δεξιωσάμενος αὐτὴν πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ: Ἀθηνῶν δρχ. 10. Ἐπαρχιῶν δρχ. 12, Ἐξωτερικοῦ δρχ. 15. Ἕκαστον τεῦχος δρχ. 0.35.

Γραφεῖα ἐν τῇ Ι. Μητροπόλει Ἀθηνῶν.

Διευθυντὴς ΧΑΡΙΛ. Ι. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ